

Nr 312.

Av herr **Johansson, Johan**, och herr **Gustafsson, Per**, i anledning
av *Kungl. Maj:ts proposition angående indragning av
viss personal vid domänverket m. m.*

Enligt proposition nr 233 skulle från och med den 1 januari 1934 vissa ordinarie befattningshavare (157 stycken) överflyttas till indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet. Av propositionen framgår vidare, att vid överförandet av personal å indragningsstat tidigare såsom grundregel gällt, att därest befattningshavare å indragningsstat erhöle annan ordinarie befattning å rikets, riksdagens eller kommuns stat han skulle vara skyldig att helt frånträda avlöningsförmånerna å indragningsstaten, såvida de understeg eller vore lika med de nya avlöningsförmånerna, samt, därest avlöningsförmånerna å indragningsstaten överstege berörda nya avlöningsförmåner, vidkännas mot de senare svärande avdrag. Statsmakterna hade emellertid vid två tidigare tillfällen vid genomförandet av organisationsförändringar medgivit befattningshavare, som erhöle annan anställning av den art nyss nämnts, att behålla viss del av det för honom å indragningsstat uppförda beloppet. Sålunda hade å indragningsstat uppförda kronofogdar berättigats att efter mottagandet av annan ordinarie tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat behålla minst en tredjedel av å indragningsstaten utgående lön och ålderstillägg, oavsett storleken av avlöningsförmånerna å den efter indragningen erhållna tjänsten. Anledningen till detta undantag var önskvärdheten av att *kronofogdarna i största möjliga utsträckning skulle beredas annan tjänst för att nedbringa kostnaderna för deras överflyttning å indragningsstat.*

Under § 51 i sin berättelse hava riksdagens år 1932 församlade revisorer meddelat sina iakttagelser beträffande avlöningsförmåner m. m. åt befattningshavare å indragningsstat. Enligt vad som närmare framgår av revisorernas uttalande ledde nämnda åtgärder att förmå kronofogdarna att söka annan lämplig tjänst icke till avsett resultat. Sålunda hade av de icke flyttningsskyldiga ingen samt av de flyttningsskyldiga — med undantag för dem, som vid indragningen överflyttats till landsfogdetjänst — endast *sex* övergått till annan ordinarie tjänst.

Då det för statsverket måste vara av synnerlig vikt att genom indragning överflödig personal i möjligaste mån bereddes annan lämplig sysselsättning i statens tjänst, syntes revisorerna nu nämnda förhållande vid kronofogdetjänsternas indragning tydligt ådagalägga behovet, att vid eventuellt kommande indragningar av ordinarie personal andra och mera effektiva åtgärder vidtoges för att få den indragna personalen överflyttad till annan tjänst.

Utan att närmare ingå på vilka åtgärder i sådant syfte som kunde vara lämpligast, ville revisorerna dock ifrågasätta, huruvida icke i de fall, då vederbörande erbjödes annan, med den indragna befattningen i tjänstgörings- och avlöningshänseende väsentligen likställd tjänst men ej begagnade sig av erbjudandet, en ytterligare begränsning av de icke ordinarie avlöningsförmånerna borde äga rum, eller — därest sistnämnda avlöningsförmåner inarbetats i den fasta lönen — vederbörande borde vidkännas ett visst avdrag å lönen exempelvis det i 16 § i avlöningsreglementet stadgade tjänstledighetsavdraget.

I sitt yttrande över revisorernas uttalande framhöll statskontoret bland annat att de av revisorerna berörda frågorna rörande avlöningsförmånerna å indragningsstaten samt befattningshavares överflyttning till annan tjänst jämte villkoren härför syntes *vara förtjänta av att underkastas en allsidig utredning*, så att för framtiden någorlunda bestämda grunder kunde fastställas i nämnda hänseenden.

I detta sammanhang må erinras, att Kungl. Maj:t i proposition nr 163 till innevarande års riksdag angående vissa anslag till folk- och småskoleseminarierna m. m. i anledning av (de icke statliga) landstingsseminariernas nedläggande bland annat föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlöning åt ordinarie lärare vid nedlagt småskoleseminarium, vilken uppförts på indragningsstat hos landsting, *finge för tiden efter den 1 juli 1933 tillsvidare* till vederbörande huvudman utgå ett belopp, motsvarande dels grundlön och av läraren intill tidpunkten för seminariets nedläggande intjänade ålderstillägg, dels tillfällig löneförbättring, beräknad efter för *A-ort* gällande belopp, dels ock dyrtidstillägg, beräknat på sådant sätt, att det procentuella dyrtidstillägget i varje särskilt fall minskas till hälften.

I sitt utlåtande nr 40 i anledning av nämnda proposition anförde statsutskottet, bland annat, att det ur statens synpunkt vore önskvärt, att så många som möjligt av de övertaliga lärarna erhöles annan tjänst, och att staten därför hade intresse av att villkoren för de å övergångsstat uppförda gjordes sådana, att ett utnyttjande i annat undervisningsarbete av dessa befattningshavare, vilka i allmänhet ännu vore fullt tjänstedugliga, underlättades. Det syntes därför utskottet önskvärt, att genom Kungl. Maj:ts försorg en undersökning verkställdes rörande vad som lämpligen kunde åtgöras för placering av den övertaliga personalen vid de nedlagda småskoleseminarierna. I avbidan å resultatet av denna utredning, vilken jämte förslag borde underställas nästa års riksdag, syntes det utskottet tillrådligt, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag i fråga om de å övergångsstat hos landstingen uppförda ordinarie lärarna godtoges såsom ett provisorium för budgetåret 1933/34.

Mot vad utskottet sålunda anfört och hemställt hade riksdagen icke något att erinra.

Beträffande statsverkets kostnader för personal å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet vilja vi erinra om att i avlöning åt kronofogdar å indragningsstat hittills utbetalts ungefär 7,000,000 kronor. Motsvarande kostnad för den å

övergångsstat vid försvarsväsendet uppförda personalen torde hittills belöpa sig till närmare 65,000,000 kronor.

Då det för statsverket måste vara av synnerlig vikt att genom indragning överflödigt personal i möjligaste mån beredes annan lämplig sysselsättning i statens eller enskild tjänst, synes det oss önskvärt, att i överensstämmelse med riksdagens ovanberörda beslut beträffande den övertaliga personalen vid de nedlagda småskoleseminarierna genom Kungl. Maj:ts försorg en undersökning verkställes rörande placering av den övertaliga personalen vid domänverket. I avbidan å resultaten av denna utredning synes det oss tillrådligt, att den föreslagna överflyttningen till indragningsstat av viss personal vid domänverket endast godtages såsom ett provisorium för år 1934. Såsom ett ytterligare skäl för att den nu föreslagna överflyttningen av viss personal vid domänverket endast får karaktär av ett provisorium må framhållas att såsom även framgår av propositionen förslag om ytterligare nedskrivning av antalet befattningar av skilda slag vid domänverket (omkring 70 ordinarie tjänster) under innevarande år kommer att överlämnas till Kungl. Maj:t.

Enligt propositionen (hemställan 2:o) skulle vissa befattningshavare å indragningsstat äga åtnjuta avlöning med belopp, som skulle hava vid överflyttning till indragningsstat tillkommit dem med tillämpning av den före den 1 januari 1921 gällande lönestaten för domänverket, d. v. s. *oreglerad avlöning*.

I § 7 av kungörelsen den 18 juni 1925 med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer (nr 280) stadgas att pensionsförhöjning enligt de i § 3 i samma kungörelse stadgade grunder (pensionsförhöjning I) tillsvidare skall utgå jämväl till den, som utan tjänstgöringsskyldighet åtnjuter avlöning på indragningsstat, dock att förhöjning icke må äga rum, då avlöningen avpassats efter något av de avlöningsreglementen, som omförmälas i § 4 av kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, eller efter likartade grunder.

Beträffande nämnda pensionsförhöjning anförde riksdagens år 1932 församlade revisorer under nämnda § 51 i sin berättelse bland annat följande:

»Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har den från och med den 1 juli 1926 i besparingssyfte tillkomna bestämmelsen om minskning i det procentuella dyrtidstillägget med hälften för statens befattningshavare på indragningsstat i fråga om på indragningsstat uppförda befattningshavare med oreglerad lön icke haft åsyftad verkan. Genom att för dessa befattningshavare pensionsförhöjningen bibehållits oförändrad äro tvärtom statens utgifter för deras avlönande större efter ikraftträdandet av nämnda bestämmelse än tidigare. Härutinnan synes rättelse genom författningsändring påkallad.»

En närmare redogörelse för huru de av revisorerna påtalade bestämmelserna verkat återfinnes på sid. 179, 183 och 184 i revisorernas berättelse.

I sitt yttrande över revisorernas nämnda uttalande framhöll statskontoret att det särskilt syntes vara förtjänt av uppmärksamhet, att de från och med den 1

juli 1926 tillämpade föreskrifterna rörande dyrtidstillägg för befattningshavare å indragningsstat och rörande pensionsförhöjning åt sådana befattningshavare blivit så avfattade, *att det med föreskrifterna avsedda syftet icke vunnits och statens utgifter, i stället för att, såsom avsikten varit, minskas, kommit att åtminstone i vissa fall ökas i anledning av de meddelade föreskrifterna.* Statskontoret delade därför revisorernas uppfattning om att en författningsändring på detta område finge anses påkallad.

Att bestämmelserna om pensionsförhöjning till befattningshavare med oreglerad avlöning å indragningsstat icke upphävdes i samband med de från och med den 1 juli 1926 ändrade föreskrifterna om dyrtidstillägg för nämnda befattningshavare torde sannolikt hava berott på ett förbiseende. Det anförda torde giva vid handen att rättelse härutinnan snarast möjligt bör komma till stånd. Denna bör lämpligast ske genom att bestämmelsen om rätt för befattningshavare å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet att komma i åtnjutande av pensionsförhöjning upphäves.

Enligt ifrågavarande proposition (hemställan 2:o) 2) skall befattningshavare, som förklarat sig villig underkasta sig vissa i propositionen närmare angivna villkor, åtnjuta avlöning enligt det provisoriskt gällande avlöningsreglementet den 22 juni 1920 för tjänstemän vid domänverket, dock att befattningshavare, som vid överflyttningen till indragningsstat åtnjutit lön enligt någon av lönegrupperna A, B och C, skall uppbära lön enligt lönegrupp A, samt att befattningshavare, som vid nämnda överflyttning åtnjutit lön enligt någon av lönegrupperna D, E, F och G, skall uppbära lön enligt lönegrupp B.

Beträffande de faktorer, som varit grundläggande vid befattningarnas uppdelning å de i löneplanen upptagna lönegrupperna, torde få hänvisas till följande uttalande av kommunikationsverkens lönekommitté i sitt betänkande den 18 december 1919 angående lönereglering för domänverket.

»I det föregående hava angivits de faktorer, vilka kommittén ansett böra vara grundläggande vid föreslagen uppdelning i lönegrupper av vissa befattningar inom den lokala skogsförvaltningen.

För denna grupperings genomförande erfordras emellertid jämväl, att det spörsmålet klargöres, med vilket värde i förhållande till varandra eller med vilka poäng dessa faktorer böra ingå vid grupperingen.

Efter ett ingående övervägande av denna fråga har kommittén kommit till den slutsatsen, att, om den ur alla synpunkter fördelaktigaste befattningen inom varje tjänstekategori betecknas med 0 och den mest ogynnsamt ställda befattningen med 10, de särskilda momenten böra ingå, dyrtort med fyra poäng samt kallort, ödslighet och svårskötthet med vardera två poäng.»

Såväl riksräkenskapsverket som kommunikationsverkets lönenämnd hava föreslagit, att lönen efter överflyttningen å indragningsstat skall utgå efter lönegrupp A (se propositionen sid. 26).

I detta sammanhang må erinras, att enligt riksdagens nämnda beslut i fråga om avlöningsförmåner till ordinarie lärarpersonal vid de nedlagda småskolese-

minarierna, som uppförts å landstingens indragningsstat, tillfällig löneförbättring skall utgå efter för ortsgrupp A gällande belopp.

Den till indragningsstat överförda personalen vid domänverket har efter överflyttningen full frihet att själv välja sin bostadsort och någon arbetsprestation kommer icke att avfordras densamma. Härmed bortfalla även de faktorer, dyrt, kallort, ödslighet och svårskötthet, som varit avgörande vid vederbörande befattningars placering i olika lönegrupper. Det kan därför icke, såsom även riksräkenskapsverkets och kommunikationsverkens lönenämnd föreslagit, anses obilligt att lön till samtliga befattningshavare efter överflyttningen till indragningsstat utgår enligt lönegrupp A.

Vad slutligen angår dyrtidstillägg åt befattningshavare å indragningsstat med nyreglerad avlöning må erinras om att statskontoret i sitt yttrande över revisorernas nämnda uttalande ifrågasatt, huruvida icke — särskilt om en sänkning av dyrtidstilläggen komme till stånd — den anordningen redan från nästa budgetår kunde vidtagas, att å reglerade avlöningar å indragningsstat dyrtidstillägg icke vidare utginge samt att kommunikationsverkens lönenämnd (sid. 26 i propositionen) ansett sig böra som sin mening uttala, att den av statskontoret väckta frågan *snarast borde upptagas till prövning och avgörande*. Då det vidare enligt lönenämndens förmenande knappast kunde anses obilligt, att för ordinarie personal, som uppfördes å indragningsstat, dyrtidstillägget helt indroges, ville nämnden förorda, att en åtgärd i sådant syfte vidtoges beträffande nu ifrågavarande personal.

Dyrtidstillägget till befattningshavare med reglerad avlöning å indragningsstat utgår för närvarande med endast 5 procent. En indragning av dyrtidstillägget för dylika befattningshavare lär därför enligt vårt förmenande knappast kunna anses oskäligen.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta,

1) att de befattningshavare, som enligt Kungl. Maj:ts förvarande förslag skulle uppföras å domänverkets indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet från och med den 1 januari 1934, endast provisoriskt överflyttas å dylik indragningsstat under år 1934;

2) att bestämmelsen i 7 § i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) om rätt till pensionsförhöjning för den, som åtnjuter *oreglerad avlöning* på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, icke skall gälla för personal å domänverkets indragningsstat;

3) att lön till samtliga befattningshavare med *reglerad avlöning* å domänverkets indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet utgår efter lönegrupp A;

4) att dyrtidstillägg till befattningshavare med *reglerad avlöning* å domänverkets indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet icke skall utgå.

Stockholm den 4 april 1933.

Joh. Johansson,

Friggeråker.

Per Gustafsson.